

DEZVOLTAREA APTITUDINILOR MUZICALE ALE ELEVILOR ȘCOLII DE MUZICĂ ÎN PROCESUL STUDIULUI ACORDEONULUI

Avram LEPĂDATU, *masterand,*
Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Arte,
Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți
Conducător științific: **Tatiana BULARGA, dr., conf. univ.**

Abstract: *The reality of research is reduced to one of the key aspirations of students' quality musical education through the children's music / art school and in this context assuring the teaching-learning process with modern methodologies to facilitate the interest in art, for beauty from the most fragile age of childhood. These objectives are fully in line with the rigors set out in the new Education Code of the Republic of Moldova. Our country, along with other European countries, is in the process of reforming the education system at all levels (pre-university, university and post-graduate). The need for such reforms is required by the reorganization and reporting of the education system to new social, cultural and educational values. An important role in this process lies with the pre-university artistic education, especially with the music schools, which today also require a review of the musical and methodological contents of the educational process.*

Keywords: *musical education, artistic education, musical and methodological contents, music school.*

Muzica are efecte psihologice și calități terapeutice de calmare, energizare etc., care, de asemenea, urmează a fi valorificate în procesul educațional.

Baza conceptuală a disciplinei Specialitate/Instrument muzical (acordeon) se compune din domeniile artistic și educațional. Domeniul artistic explică din punct de vedere muzicologic unitățile de conținut (temele), ce condiționează integritatea lecției de muzică. Domeniul educațional reglementează receptarea – interpretarea

operelor muzicale de către elevi, în conformitate cu particularitățile lor de vârstă. Respectarea principiilor muzicii și ale Educației muzicale în procesul de proiecte (curriculumul scris) și realizare (curriculumul predat) a Educației muzicale asigură rezultatele școlare scontate.

Programa veche era constituită din scopuri și conținuturi, accentul era pus pe conținuturi (predare), iar în Curriculum accentul este pus pe procesul de predare, învățare, evaluare.

În Curriculumul actual de Educație muzicală obiectivele se structurează în trei categorii:

- Obiectivul (scopul) major al lecției de Educație muzicală în școală are un aspect (dimensiune) duală:
  - cultura muzicală
  - cultura spirituală
- Obiective de referință:
  - cunoștință
  - capacități
  - atitudini
- Obiectivele operaționale, ce se bazează pe cele două activități muzical-didactice.

În educația muzicală a elevilor vor fi valorificate trei dimensiuni ale artei muzicale: cognitivă, creativă, filozofică.

Actualul curriculum de Educație muzicală presupune realizarea conținuturilor sale prin anumite metode și tehnologii.

Metoda reprezintă un anumit mod de a plasa elevii într-o anumită situație de învățare, de urmărire, de descoperire a adevărului și de raportare a acestuia la aspecte practice ale vieții. Metodele servesc unor scopuri:

- de cunoaștere (stăpânirea normelor de gândire);
- de instruire (asimilarea unor priceperi și deprinderi de muncă);
- de formare (perfecționarea trăsăturilor de personalitate).

Valorificarea metodei este condiționată, diminuată sau amplificată de aspectele subiective sau obiective ale modului de aplicare. În cadrul fiecărei metode există mai multe feluri de a proceda; procedeul este deci un detaliu al metodei. În atingerea integrității lecției de Educație muzicală și conform cerințelor curriculare, actual, în domeniul Educației muzicale, sunt acceptate de așa autori ca D.M. Kabalevski, A. B. Abdulin, I. Gagim un șir de metode specifice artei muzicale. Lipsa de metodă provoacă haos, activitate întâmplătoare, formată cu consecințe dăunătoare. Bineînțeles profesorul de muzică va apela la metode didactice cunoscute: explicația, povestirea, conversația, demonstrarea, ilustrativitatea etc. Pe lângă ele însă caracterul activității artistice impune metode specifice învățământului muzical.

Metodele acțiunii emoționale se manifestă în priceperea profesorului de a crea o atmosferă emotivă în jurul oricărui moment de întâlnire a elevilor cu muzica, sub orice formă: interpretare, audiție, analiză, discuție, apreciere, creație etc. El va crea necesara tensiune interioară prin cuvântul despre muzică, prin gesturi și mimică,

prin apelarea la alte genuri de artă, prin utilizarea altor procedee expresive. Astfel va spori acțiunea ei asupra elevilor, iar perceperea ei va deveni mai plină, mai profundă. Orice metodă se realizează, la rândul ei, prin anumite procedee de instruire. Metoda numită poate include astfel de procedee specifice ca:

- crearea efectului mirării – care va trezi curiozitatea, va mobiliza atenția, prin comunicare de fapte diverse din domeniul muzicii, istoriei ei, vieții și creației compozitorului.
- crearea situației de succes – acest procedeu didactic stimulează interesul elevilor și dorința lor de a face muzică pe diverse căi ocolite, profesorul va încuraja elevii, îi va ajuta pe neobservate să depășească anumite deficiențe.
- crearea situației-joc – la fel va amplifica bucuria elevilor de la muzica și dorința lor de a participa activ la cele ce se întâmplă în clasă, de a transforma lecția într-o activitate artistică, captivantă.

Metoda dramaturgiei emoționale se aplică la constituirea și desfășurarea lecției de muzică, transformând-o dintr-o lecție școlară „tip” în „spectacol” pasionat cu o anumită dinamică internă.

Metoda stimulării emoționale. Imaginea se afla la baza oricărei activități de creație, inclusiv a celei muzicale. Pentru creație este nevoie de imaginație. Nici compunerea, nici interpretarea, nici audiția muzicii nu poate avea loc în afara lucrului activ al imaginației. A trezi fantezia, a descătușa conștiința elevului, făcând-o să planeze liber în căutarea „răspunsului” la cele auzite va condiționa în mod optim pătrunderea elevului în sensul lucrării.

Metoda „reinterpretării” artistice a muzicii – traducerea muzicii în limbajul altor arte. Viziune asupra muzicii de pe poziția altor genuri de artă.

Muzica este înrudită cu alte arte, elementul comun fiind modalitatea de reflecție a lumii în imagini artistice. Descrierea imaginii muzicale, a mesajului specific sonor, în limbajul altor arte va duce, indiscutabil, la o mai profundă percepere a lucrării, lărgind și aprofundând sensul artistic în conștiința elevului. Formele concrete de aplicare a acestei metode pot fi diferite, reinterpretarea muzicii în limbajul culorilor, formelor, liniilor artei plastice (pictarea lucrării date), a artei coregrafice (euritmie, mișcările muzical-ritmice), a artei cuvântului (expresiei verbale vii) etc.

Metoda caracterizării poetice a muzicii care mai poate fi numită și „metoda verbalizării artistice a muzicii”. Fără apel la cuvânt, ca mijloc de apropiere de lucrare, de intrare în conținutul ei ezoteric, de analiză și apreciere în expresii specifice formei și fondului ei ideatic, predarea muzicii nu poate fi întreprinsă. Cuvântul artistic despre artă este de neînlocuit în explicarea ei. El va contribui efectiv la o percepere profundă și cuprinzătoare a lucrării, la o înțelegere mai clară a sensului și valorii artistice.

Caracterizarea poetică a lucrării muzicale va avea loc atât din partea profesorului, cât și a elevilor. Interpretarea verbal-artistice adevărată a muzicii este însăși o artă, și această artă trebuie însoțită de elevi treptat, cuvânt cu cuvânt, expresie cu expresie.

Pe lângă faptul că verbul artistic ne va ajuta să ne adâncim cu copiii în muzică, el va ajuta profesorul să detecteze gradul de pătrundere a elevilor în lucrare, ni-

velul percepției ei, corespunderea muzicii auzite în sine cu cele relatate în lucrarea propriu zisă. Cuvântul, în cazul dat, va deveni criteriu indirect de apreciere a gradului de însușire a muzicii date de către elevi.

Metoda euristică se caracterizează prin aducerea elevilor la situația de descoperire personală a unor însușiri, legi specifice ale muzicii, ale unor momente și situații neobișnuite, dar importante și grăitoare în arta muzicii. Bineînțeles acest lucru se va efectua sub dirijarea iscusită și uneori chiar prin sugerarea „pe neobișnuite” de către profesor a soluției căutate.

Metoda euristică este larg răspândită în învățământ, dar în condițiile instruirii artistice ea capătă o importanță aparte fără de care descoperire nu există. Căutarea și descoperirea stârnește agitație interioară, exact de ceea ce avem nevoie la orele de artă.

Metoda generalizării muzicale va veni să înregistreze datele acumulate pe problema muzicală, pusă în discuție la lecție (sau mai multe lecții consecutive).

După cum am menționat deja, subiectul muzical programat spre însușire va fi atacat la lecție pe diferite poziții. Va fi audiat, trăit, executat (cântat), discutat, creat sub orice formă elementară etc. În baza acestor experiențe de diferit gen (auditivă, logic rațională, afectivă, creativă) la momentul potrivit problema va fi cercetată la grad de sinteză, de generalizare. Prin acest salt dialectic, informațiile acumulate anterior se vor integra în conștiința copiilor într-o impresie senzitivă, conștientă, unitară, sub o formă întregită, de „esență” a fenomenului dat.

Această metodă va constitui la formarea atitudinii conștiente față de arta muzicală, la dezvoltarea gândirii artistice-muzicale, la unirea lecției sub genericul temei ei.

Metoda asemănării și a contrastului. Suprapunând diferite lucrări în baza observărilor (auditive și raționale) urmărind (altfel cu urechea și rațiunea) fluxul sonor, elevii vor găsi asemănări și contraste între ele. Această metodă va contribui la determinarea genului, formei, stilului, mijloacelor de expresie muzical-artistică etc. La început vor fi propuse creației constante (cântec – dans, doină – marș, baladă – baladă.) etc.

Combinarea și îmbinarea optimă a metodelor specifice și general-didactice într-o interacțiune armonioasă, va duce la obținerea integrității lecției de acordeon, precum și la eficacitatea întregului învățământ muzical și conținuturilor, unde pe larg sunt utilizate metodele specifice de educație artistică, utilizarea cărora duce la integritatea lecției de Educație muzicală, și, respectiv, a lecției de Acordeon în școala de Muzică.

Necesitatea diversificării strategiilor și tehnologiilor interactive în școala modernistă și postmodernistă. În domeniul instruirii, tendințele postmoderniste afirmă necesitatea considerării următoarelor aspecte: nerecunoașterea căilor multiple și alternative de predare – învățare – evaluare; stimularea interactivității indivizilor în soluționarea problemelor; educatorii sunt facilitatori și mediatori și participă alături de educați la construirea cunoașterii; lecția este un proces dinamic care se pliază după specificul nevoilor, preferințelor și rezistențelor elevilor. Se încurajează participarea elevilor la construirea ei; nu se stimulează autoreflexivitatea – ceea ce presupune revizuirea continuă; accentul, după afirmația autorilor contemporani, este pus pe educat, ca agent al construcției proprii învățării, mai mult decât pe cadrul

didactic ca furnizor al cunoașterii, **model al inteligenței**; dezvoltarea autonomiei educatului în învățare, a auto-conducerii clasei; prin evaluare sunt favorizate procesele de negociere care implica conlucrarea decizională dintre elevi / student și profesorul evaluator. Se evaluează în comun munca realizată împreună și efectele reale ale formării. Sancțiunile vin din însăși finalitatea și calitatea muncii.

La moment, mai ales cu adoptarea Codului educațional, învățământul în Republica Moldova se află într-un proces de renovare și reevaluare. În acest context sunt elaborate și aplicate în procesul de predare – învățare – evaluare tehnologii educaționale noi.

În concepția lui V. Guțu, tehnologiile didactice trebuie să orienteze procesul de predare – învățare spre formarea directă și integrată a demersurilor intelectuale și a proceselor psihice de percepere, memorare și gândire.

Informarea intelectuală constă în transmiterea și asimilarea valorilor științifice și umaniste prelucrate în conformitate cu anumite principii și norme didactice sau ordonate într-un anumit fel cu scopul de a facilita înțelegerea și însușirea lor. Accelerarea ritmului de dezvoltare socială specific societății contemporane se manifesta și prin așa-zisa explozie informațională, rezultat al creșterii exponențiale a cunoștințelor umane. Creșterea cantitativă este însoțită de restructurări profunde în interiorul științelor ca și în relațiile dintre ele, unde elevul se manifestă prin **acțiuni de comunicare**. Ca rezultat al acestor restructurări, tradiționala deosebire dintre științele naturii și cele socio-umane, în special – artistice (muzicale), tinde să se atenueze datorită relațiilor dintre ele. Explozia informațională are efecte profunde pe plan pedagogic prin problemele pe care le ridică și prin soluțiile pe care le reclamă.

Cu privire la informarea și *competența interpretativ-muzicală*, din punct de vedere pedagogic noi încercăm să punctăm doar câteva întrebări: *ce, cât și cum să se transmită, să se comunice elevilor? Ce fel de competențe anume să fie formate la elevi în timpul studiului acordeonului?* Ele vizează atât operația de selectare a valorilor muzicale din ansamblul celor acumulate la nivel social, cât și operația de transmitere care o implică și pe cea de asimilare. Pentru ca informarea musical-intelectuala să se finalizeze eficient, cu rezultate superioare pe planul formării personalității elevului mic și de vârstă gimnazială, este necesar ca în realizarea ei să se respecte anumite principii cu valoare recomandabilă cum ar fi:

- **informarea, comunicarea intelectuală și formarea practică** a deprinderilor muzical-interpretative trebuie să fie în concordanță cu prescripțiile idealului educațional, ceea ce înseamnă că ea trebuie să fie astfel realizată încât să conducă la dezvoltarea armonioasă, integrală a personalității umane, prin asigurarea unui echilibru între diferitele categorii de cunoștințe din domeniul muzicii naționale și universale, teoretice/practice, de cultură generală;
- **selectarea, transmiterea-asimilarea** informațiilor trebuie să se realizeze din perspectiva posibilității de utilizare a acestora în etapele următoare de necesitatea de a asigura condiții pentru asimilarea de noi cunoștințe, de posibilitatea optimizării relațiilor individului cu lumea înconjurătoare;

- **selectarea și transmiterea cunoștințelor** muzicale trebuie realizată într-o manieră integrativă, care presupune integrarea lor în sisteme de cunoștințe ce implică relații intra și interdisciplinare, permanentă restructurare și reorganizare, comprimarea cunoștințelor mai puțin relevante, în favoarea celor semnificative, esențiale, cu mare valoare instrumentală și funcțională;
- în procesul informării intelectuale în capul locului trebuie pusă **calitatea informațiilor evaluate** din punct de vedere psihopedagogic după criterii precum valoarea lor explicativă, instrumentală și operațională, utilitatea și actualitatea (creații muzicale de valoare), gradul de generalitate artistică etc.;
- **informarea intelectuală** și aplicarea practică trebuie să se realizeze diferențiat, în concordanță cu profilul psihologic al vârstei, nu în ideea subordonării acțiunii particularităților de vârstă, ci, mai ales, în ideea luării în considerare a acestora, în vederea stimulării potențialului de care dispune elevul concret și creării condițiilor pentru trecerea la un stadiu superior al dezvoltării ca urmare a implicării sale într-un efort susținut pentru asimilarea de noi informații și noi *abilități interpretative*;

Ar fi cazul să menționat în concluzie că informarea intelectuală, formarea practică a competențelor interpretative presupune deopotrivă selectarea și transmiterea valorilor muzicale, în conformitate cu anumite principii și norme pedagogice și pe baza celor mai adecvate metode care să favorizeze asimilarea acestora de către elevi la parametrii de eficiență cuvenită.

Bibliografie:

1. CRISTEA, M. *Sistemul educațional și personalitatea. Dimensiunea estetică*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1994. 160 p.
2. CRISTEA, S. *Pedagogie generală. Managementul educației*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1996. 256 p.
3. CRISTEA, S. *Dicționar de termeni pedagogici*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1998. 478 p.
4. DICU, A. *Conștiință și comportament*. Oradea: Editura Facla, 1999. 149 p.
5. *Didactica modernă*. Cluj-Napoca: Editura Dacia, 1995, 387 p.
6. DRUȚĂ, F. *Psihologie și educație*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1997. 175 p.
7. DURAND, G. *Structurile antropologice ale imaginărilor*. București: Editura Univers Enciclopedic, 1998. 478 p. ISBN 2000000246925